

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. rugsėjo 21 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Sienu kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Reglamentas (ES) 2016/399 – 32 straipsnis – Valstybės narės sprendimas laikinai atnaujinti savo vidaus sienų kontrolę – 14 straipsnis – Sprendimas atsisakyti leisti atvykti į šalį – Vidaus sienų prilyginimas išorės sienoms – Direktyva 2008/115/EB – Taikymo sritis – 2 straipsnio 2 dalies a punktas“

Byloje C-143/22

dėl *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) 2022 m. vasario 24 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2022 m. kovo 1 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Association Avocats pour la défense des droits des étrangers (ADDE),

Association nationale d'assistance aux frontières pour les étrangers (ANAFE),

Association de recherche, de communication et d'action pour l'accès aux traitements (ARCAT),

Comité inter-mouvements auprès des évacués (Cimade),

Fédération des associations de solidarité avec tou.te.s les immigré.e.s (FASTI),

Groupe d'information et de soutien des immigré.e.s (GISTI),

Ligue des droits de l'homme (LDH),

Le paria,

Syndicat des avocats de France (SAF),

SOS – Hépatites Fédération

prieš

Ministre de l'Intérieur,

dalyvaujant

* Proceso kalba: prancūzų.

Défenseur des droits,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos (pranešėjas), teisėjai L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin ir O. Spineanu-Matei,

generalinis advokatas A. Rantos,

posėdžio sekretorė M. Krausenböck, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2023 m. sausio 19 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Association Avocats pour la défense des droits des étrangers (ADDE), Association nationale d'assistance aux frontières pour les étrangers (ANAFE), Association de recherche, de communication et d'action pour l'accès aux traitements (ARCAT), Comité inter-mouvements auprès des évacués (Cimade), Fédération des associations de solidarité avec tou.te.s les immigré.e.s (FASTI), Groupe d'information et de soutien des immigré.e.s (GISTI), Ligue des droits de l'homme (LDH), Le paria, Syndicat des avocats de France (SAF) ir SOS – Hépatites Fédération*, atstovaujamo *avocat* P. Spinosi,
- *Défenseur des droits*, atstovaujamo *Défenseure des droits* C. Hédon, *conseillères* M. Cauvin ir A. Guitton, padedamų *avocate* I. Zribi,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A.-L. Desjonquères ir J. Illouz,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, E. Borawska-Kędzierska ir A. Siwek-Ślusarek,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Azéma, A. Katsimerou, T. Lilamand ir J. Tomkin,

susipažinęs su 2023 m. kovo 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016, p. 1, toliau – Šengeno sienų kodeksas) 14 straipsnio ir 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98) išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Association Avocats pour la défense des droits des étrangers (ADDE), Association nationale d'assistance aux frontières pour les étrangers (ANAFE), Association de recherche, de communication et d'action pour l'accès aux traitements (ARCAT), Comité inter-mouvements auprès des évacués (Cimade), Fédération des associations de solidarité avec tou.te.s les immigré.e.s (FASTI), Groupe d'information et de soutien des immigré.e.s (GISTI)*,

Ligue des droits de l'homme (LDH), Le paria, Syndicat des avocats de France (SAF) ir SOS – Hépatites Fédération ginčą su *ministre de l'Intérieur* (vidaus reikalų ministras, Prancūzija) dėl 2020 m. gruodžio 16 d. Potvarkio Nr. 2020-1733 dėl Užsieniečių atvykimo, buvimo šalyje ir prieglobsčio teisės kodekso įstatyminės dalies (JORE, 2020 m. gruodžio 30 d., tekstas Nr. 41) teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Šengeno sienų kodeksas

3 Šengeno sienų kodekso 2 straipsnyje nustatyta:

„Šiame reglamente naudojami tokie apibrėžimai:

1) vidaus sienos:

- a) valstybių narių bendros sausumos sienos, įskaitant upių ir ežerų sienas;
- b) valstybių narių oro uostai vidaus skrydžiams;
- c) valstybių narių jūrų, upių ir ežerų uostai reguliariam vidaus susisiekimui keltais;

2) išorės sienos – valstybių narių sausumos sienos, įskaitant upių, ežerų bei jūrų sienas ir jų oro uostus, upių uostus, jūrų uostus bei ežerų uostus, jei tai nėra vidaus sienos;

<...>“

4 Šio kodekso II antraštinėje dalyje „Išorės sienos“ yra 5–21 straipsniai.

5 Minėto kodekso 14 straipsnyje „Atsisakymas leisti atvykti“ numatyta:

„1. Trečiosios šalies piliečiui, kuris neatitinka visų 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų atvykimo sąlygų ir nepriklauso 6 straipsnio 5 dalyje nurodytoms asmenų kategorijoms, neleidiama atvykti į valstybių narių teritorijas. Tai nepažeidžia specialių nuostatų dėl teisės į prieglobstį ir tarptautinę apsaugą arba dėl ilgalaikių vizų išdavimo taikymo.

2. Atsisakyti leisti atvykti galima tik motyvuotu sprendimu, kuriame nurodomos aiškios atsisakymo priežastys. Sprendimą priima pagal nacionalinę teisę įgaliota institucija. Jis įsigalioja nedelsiant.

Motyvuotas sprendimas, kuriame nurodomos tikslios atsisakymo priežastys, pateikiamas V priedo B dalyje nustatytaime standartiniame blanke, kurį užpildo institucija, pagal nacionalinę teisę įgaliota priimti sprendimą atsisakyti leisti atvykti. Užpildytas standartinis blankas perduodamas atitinkamam trečiosios šalies piliečiui, kuris tame blanke patvirtina sprendimo neleisti atvykti gavimo faktą.

Trečiųjų šalių piliečių, kuriems atsisakyta leisti atvykti trumpalaikiam buvimui, duomenys į AIS įvedami pagal šio reglamento 6a straipsnio 2 dalį ir [2017 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2226, kuriuo sukuriama atvykimo ir išvykimo sistema (AIS),

kurioje registruojami trečiųjų šalių piliečių, kertančių valstybių narių išorės sienas, atvykimo ir išvykimo bei atsisakymo leisti jiems atvykti duomenys, nustatomos priegios prie AIS teisėsaugos tikslais sąlygos ir iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir reglamentai (EB) Nr. 767/2008 ir (ES) Nr. 1077/2011 (OL L 327, 2017, p. 20)], 18 straipsnį.

3. Asmenys, kuriems buvo atsisakyta leisti atvykti, turi teisę apskųsti sprendimą. Skundai nagrinėjami pagal nacionalinę teisę. Trečiosios šalies piliečiui raštu nurodomi kontaktiniai centrai, kuriuose galima gauti informacijos apie atstovus, kompetentingus pagal nacionalinę teisę veikti trečiosios šalies piliečio vardu.

Skundo padavimas nesustabdo sprendimo atsisakyti leisti atvykti galios.

Nedarant poveikio kompensacijoms, paskirtoms pagal nacionalinę teisę, atitinkamas trečiosios šalies pilietis turi teisę reikalauti, kad sprendimą atsisakyti leisti atvykti priėmusi valstybė narė ištaisytų duomenis, įvestus į AIS, ir (arba) perbrauktą atvykimo spaudą ir kitus padarytus perbraukimus ar papildymus, jeigu išnagrinėjus skundą nustatoma, kad sprendimas atsisakyti leisti atvykti buvo nepagrįstas.

4. Sienos apsaugos pareigūnai užtikrina, kad trečiosios šalies pilietis, kuriam buvo atsisakyta leisti atvykti, neatvyktų į atitinkamos valstybės narės teritoriją.

5. Valstybės narės renka statistinius duomenis apie asmenų, kuriems nebuvo leista atvykti, skaičių, atsisakymo leisti atvykti pagrindus, asmenų, kuriems nebuvo leista atvykti, pilietybę ir sienos (sausumos, oro ar jūrų), per kurią jiems nebuvo leista atvykti, rūšį ir kasmet juos pateikia Komisijai (Eurostatui), laikydamosi [2007 m. liepos 11 d.] Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 862/2007 [dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos ir panaikinančio Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 311/76 dėl statistinių duomenų rinkimo apie darbuotojus užsieniečius (OL L 199, 2007, p. 23)].

6. Atsisakymą leisti atvykti reglamentuojančios išsamios taisyklės pateikiamos V priedo A dalyje.“

6 Šengeno sienų kodekso III antraštinėje dalyje „Vidaus sienos“ yra 22–35 straipsniai.

7 Minėto kodekso 25 straipsnio „Laikino vidaus sienų kontrolės atnaujinimo bendroji sistema“ 1 dalyje nustatyta:

„Erdvėje be vidaus sienų kontrolės iškilus rimtai grėsmei viešajai tvarkai arba vidaus saugumui valstybėje narėje, ta valstybė narė išimties tvarka gali atnaujinti sienų kontrolę prie visų savo vidaus sienų arba konkrečiuose jų ruožuose ribotam, ne ilgesniam nei 30 dienų, laikotarpiui arba numatomam rimtos grėsmės trukmės laikotarpiui, jei jis viršija 30 dienų. Laikino vidaus sienų kontrolės atnaujinimo mastas ir trukmė neviršija to, kas tikrai būtina siekiant reaguoti į rimtą grėsmę.“

8 To paties kodekso 32 straipsnyje „Nuostatos, taikomos atnaujinus vidaus sienų kontrolę“ nurodyta:

„Kai atnaujinama vidaus sienų kontrolė, *mutatis mutandis* taikomos atitinkamos II antraštinės dalies nuostatos.“

9 Šengeno sienų kodekso V priedo A dalyje numatyta:

„1. Atsisakydamas leisti atvykti, kompetentingas sienos apsaugos pareigūnas:

- a) užpildo atsisakymo leisti atvykti standartinį blanką, kaip parodyta B dalyje. Atitinkamas trečiosios šalies pilietis pasirašo blanką ir gauna pasirašyto blanko kopiją. Trečiosios šalies piliečiui atsisakius pasirašyti, sienos apsaugos pareigūnas tokį atsisakymą nurodo blanko dalyje „pastabos“;
- b) trečiųjų šalių piliečių, kuriems neleista atvykti trumpalaikiam buvimui, atveju duomenys apie atsisakymą leisti atvykti į AIS įvedami pagal šio reglamento 6a straipsnio 2 dalį ir Reglamento (ES) 2017/2226 18 straipsnį;
- c) atitinkamai panaikina arba atšaukia vizas pagal [2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) (OL L 243, 2009, p. 1)], 34 straipsnyje nustatytas sąlygas;
- d) kai atsisakymas leisti atvykti trečiųjų šalių piliečiams neregistruojamas AIS, pase dedamas atvykimo spaudas, kryžmai perbraukt[as] neištrinamu juodu rašalu, ir priešais jį dešinėje pusėje taip pat neištrinamu rašalu parašoma raid[ė] (-[ės]), atitinkan[ti] (-[čios]) atsisakymo leisti atvykti priežastį (-is), kurių sąrašas pateiktas atsisakymo leisti atvykti standartiniame blanke šio priedo B dalyje. Be to, sienos apsaugos pareigūnas kiekvieną atsisakymą leisti atvykti tokių kategorijų asmenims įregistruoja registre arba sąrašė ir nurodo atitinkamo trečiosios šalies piliečio asmens tapatybę ir pilietybę, nuorodas į dokumentą, kuriuo trečiosios šalies piliečiui leidžiama kirsti sieną, ir atsisakymo leisti atvykti priežastį bei datą.

Antspaudavimui taikomos praktinio pobūdžio priemonės nustatytos IV priede.

2. Jei trečiosios šalies pilietį, kuriam nebuvo leista atvykti, prie sienos atvežė vežėjas, vietos valdžios institucija:

- a) nurodo vežėjui pasirūpinti trečiosios šalies piliečiu ir nedelsiant vežti jį į trečiąją šalį, iš kurios jis buvo atvežtas, į trečiąją šalį, išdavusią jam dokumentą, leidžiantį kirsti sieną, arba į bet kurią kitą trečiąją šalį, kurioje garantuojama, kad jis bus priimtas, laikantis Šengeno konvencijos 26 straipsnio ir [2001 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 2001/51/EB, papildančios Konvencijos dėl 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimo įgyvendinimo 26 straipsnio nuostatas (OL L 187, 2001, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 160)];
- b) laukiant tolesnio vežimo, imasi atitinkamų priemonių laikydamasi nacionalinės teisės aktų ir atsižvelgdama į vietos aplinkybes, kad būtų užkirstas kelias neteisėtam trečiųjų šalių piliečių, kuriems nebuvo leista atvykti, atvykimui.

<...>“

10 Šio kodekso 44 straipsnyje „Panaikinimas“ nustatyta:

„[2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 562/2006, nustatantis taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 105, 2006, p. 1)], panaikinamas.

Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą, ir skaitomos pagal X priede pateiktą atitikties lentelę.“

- 11 Pagal šią atitikties lentelę Šengeno sienų kodekso 14 straipsnis atitinka Reglamento Nr. 562/2006 13 straipsnį.

Direktyva 2008/115

- 12 Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, neteisėtai esantiems valstybės narės teritorijoje.

2. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šios direktyvos trečiųjų šalių piliečiams:

- a) kuriems atsisakyta leisti atvykti pagal [Reglamento Nr. 562/2006] 13 straipsnį arba kuriuos kompetentingos institucijos sulaikė ar suėmė dėl neteisėto valstybės narės išorės sienos kirtimo sausuma, jūra ar oru, ir kurie po to nėra gavę leidimo ar teisės būti toje valstybėje narėje;
- b) kurie grąžinami pagal nacionalinę teisę vykdant baudžiamosios teisės sankciją arba tai yra baudžiamosios teisės sankcijos taikymo pasekmė, arba kuriems taikomos ekstradicijos procedūros.“

- 13 Šios direktyvos 3 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

<...>

2) „neteisėtas buvimas“ – trečiosios šalies piliečio, kuris neatitinka arba nebeatitinka [Reglamento Nr. 562/2006] 5 straipsnyje nustatytų atvykimo sąlygų ar kitų atvykimo, buvimo ar gyvenimo toje valstybėje narėje sąlygų, buvimas valstybės narės teritorijoje;

3) „grąžinimas“ – trečiosios šalies piliečio grąžimo procesas – savanoriškai vykdant prievolę grįžti arba priverstinai – į:

- asmens kilmės šalį, arba
- tranzito šalį pagal Bendrijos ar dvišalius readmisijos susitarimus ar kitas nuostatas, arba
- kitą trečiąją šalį, į kurią atitinkamas trečiosios šalies pilietis savanoriškai nusprendžia grįžti ir į kurią jis būtų priimtas;

<...>“

14 Minėtos direktyvos 4 straipsnio 4 dalyje numatyta:

„Į šios direktyvos taikymo sritį nepatenkančių trečiosios šalies piliečių atžvilgiu pagal 2 straipsnio 2 dalies a punktą valstybės narės:

a) užtikrina, kad elgesys ir apsaugos lygis nebūtų mažiau palankūs negu nustatyta 8 straipsnio 4 ir 5 dalyse (priverstinių priemonių naudojimo apribojimai), 9 straipsnio 2 dalies a punkte (išsiuntimo atidėjimas), 14 straipsnio 1 dalies b ir d punktuose (neatidėliotina medicinos pagalba ir pažeidžiamų asmenų poreikių užtikrinimas) ir 16 bei 17 straipsniuose (sulaikymo sąlygos) ir

b) laikosi negražinimo principo.“

15 Direktyvos 2008/115 5 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės, įgyvendindamos šią direktyvą, tinkamai atsižvelgia į:

a) vaiko interesus,

b) šeimos gyvenimą,

c) atitinkamo trečiosios šalies piliečio sveikatos būklę,

ir laikosi negražinimo principo.“

16 Šios direktyvos 6 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės priima sprendimą grąžinti kiekvieno trečiosios šalies piliečio, neteisėtai esančio jų teritorijoje, atžvilgiu, nepažeisdamos 2–5 dalyse nurodytų išimčių.

2. Reikalaujama, kad neteisėtai valstybės narės teritorijoje esantys trečiosios šalies piliečiai, kurie turi kitos valstybės narės išduotą galiojantį leidimą gyventi [šalyje] ar kitą teisę joje būti suteikiantį leidimą, nedelsdami vyktų į tos kitos valstybės narės teritoriją. Kai suinteresuotas trečiosios šalies pilietis nesilaiko šio reikalavimo arba kai trečiosios šalies piliečio neatidėliotinas išvykimas yra būtinas viešosios tvarkos ar nacionalinio saugumo sumetimais, taikoma 1 dalis.

3. Valstybės narės gali nepriimti sprendimo grąžinti jų teritorijoje neteisėtai esantį trečiosios šalies pilietį, jei atitinkamą trečiosios šalies pilietį priima atgal kita valstybė narė pagal šios direktyvos įsigaliojimo dieną galiojančius dvišalius susitarimus ar nuostatas. Tuo atveju valstybė narė, kuri priima atgal atitinkamą trečiosios šalies pilietį, taiko 1 dalį.

<...>“

17 Minėtos direktyvos 7 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Sprendime grąžinti numatomas atitinkamas laikotarpis savanoriškai išvykti, trunkantis nuo septynių iki trisdešimties dienų, nepažeidžiant 2 ir 4 dalyse nurodytų išimčių. Valstybės narės savo nacionalinės teisės aktuose gali nustatyti, kad toks laikotarpis suteikiamas tik atitinkamo trečiosios šalies piliečio prašymu. Tokiu atveju valstybės narės praneša atitinkamiems trečiosios šalies piliečiams apie galimybę pateikti tokį prašymą.“

18 Tos pačios direktyvos 15 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės gali sulaikyti trečiosios šalies pilietį, kuriam taikoma grąžinimo tvarka[,] tik tam, kad parengtų grąžinimą ir (arba) įvykdytų išsiuntimo procesą [įvykdytų išsiuntimą] (nebent konkrečiu atveju gali būti veiksmingai taikomos kitos pakankamos, tačiau švelnesnės priverstinės priemonės), visų pirma, kai:

- a) esama pasislėpimo pavojaus, arba
- b) atitinkamas trečiosios šalies pilietis vengia pasirengimo grąžinimui ar išsiuntimo proceso, arba jiems trukdo.

Sulaikymas turi trukti kuo trumpiau ir būti taikomas tik tol, kol tinkamai vykdomas pasiruošimas išsiuntimui.“

Prancūzijos teisė

19 *Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile* (Užsieniečių atvykimo, buvimo šalyje ir prieglobsčio teisės kodeksas), iš dalies pakeisto 2018 m. rugsėjo 10 d. Įstatymu Nr. 2018-778 dėl kontroliuojamos imigracijos, veiksmingos teisės į prieglobstį ir sėkmingos integracijos (JORF, 2018 m. rugsėjo 11 d., tekstas Nr. 1) (toliau – ankstesnis *Ceseda*), L. 213-3-1 straipsnyje buvo nustatyta:

„Jeigu pagal [Šengeno sienų kodekso] III antraštinės dalies II skyrių laikinai atnaujinama vidaus sienų kontrolė, L. 213-2 straipsnyje nurodyti sprendimai gali būti priimami dėl užsieniečio, kuris iš valstybės, 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašytos konvencijos šalies, teritorijos tiesiogiai pateko į žemyninę šalies teritoriją neleistinai kirsdamas vidaus sausumos sieną ir buvo patikrintas dešimties kilometrų atstumu nuo šios sienos esančioje teritorijoje. Tokio patikrinimo tvarką dekretu nustato *Conseil d'État* (Valstybės Taryba).“

20 Potvarkiu Nr. 2020-1733 buvo išdėstyta Užsieniečių atvykimo, buvimo šalyje ir prieglobsčio teisės kodekso įstatyminės dalies nauja redakcija. Šio iš dalies pakeisto kodekso (toliau – iš dalies pakeistas *Ceseda*) L. 332-2 straipsnyje nustatyta:

„Rašytinį ir motyvuotą sprendimą atsisakyti leisti atvykti į šalį priima teisės aktuose nustatytos kategorijos pareigūnas.

Pranešime apie sprendimą atsisakyti leisti atvykti į šalį nurodoma užsieniečio teisė įspėti arba nurodyti įspėti asmenį, pas kurį, kaip nurodė, jis turėjo vykti, jo konsulatą arba pasirinktą patarėją. Jame nurodoma užsieniečio teisė atsisakyti būti grąžintam L. 333-2 straipsnyje nustatytais sąlygomis nepasibaigus vienos darbo dienos terminui.

Sprendimas ir prie jo pridodamas pranešimas apie teises įteikiami jam suprantama kalba.

Ypatingas dėmesys skiriamas pažeidžiamiesiems asmenims, visų pirma suaugusiojo lydimiems arba nelydimiems nepilnamečiams.“

21 Iš dalies pakeisto *Ceseda* L. 332-3 straipsnyje numatyta:

„L. 332-2 straipsnyje nustatyta procedūra taikoma sprendimui atsisakyti leisti užsieniečiui atvykti į šalį, priimtam pagal [Šengeno sienų kodekso] 6 straipsnį. Ji taip pat taikoma atliekant patikrinimus prie vidaus sienos, kai [Šengeno sienų kodekso] III antraštinės dalies II skyriuje numatytais sąlygomis laikinai atnaujinama vidaus sienų kontrolė.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 22 Pateikdamos skundą dėl Potvarkio Nr. 2020-1733 panaikinimo *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) šio sprendimo 2 punkte nurodytos asociacijos ginčija šio potvarkio galiojimą, be kita ko, remdamosi tuo, kad juo išdėstytu iš dalies pakeisto *Ceseda* L. 332-3 straipsniu pažeidžiama Direktyva 2008/115, nes pagal šį straipsnį leidžiama priimti sprendimus atsisakyti leisti atvykti į šalį per vidaus sienas, kurių kontrolė buvo atnaujinta.
- 23 Ši taryba paaiškina, kad 2019 m. kovo 19 d. Sprendime *Arib ir kt.* (C-444/17, EU:C:2019:220) Teisingumo Teismas konstatavo, jog Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalies a punktas, siejamas su Šengeno sienų kodekso 32 straipsniu, netaikomas trečiosios šalies piliečio, sulaikyto prie pat vidaus sienos ir neteisėtai esančio valstybės narės teritorijoje, situacijai, net jeigu ši valstybė narė pagal šio kodekso 25 straipsnį atnaujino šios sienos kontrolę dėl didelės grėsmės viešajai tvarkai arba vidaus saugumui minėtoje valstybėje narėje.
- 24 *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) nurodo, kad 2020 m. lapkričio 27 d. Sprendime Nr. 428175 ji pripažino prieštaraujančiomis Direktyvai 2008/115, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, ankstesnio *Ceseda* L. 213-3-1 straipsnio nuostatas, kuriose buvo numatyta, kad, laikinai atnaujinus vidaus sienų kontrolę, sprendimas atsisakyti leisti atvykti į šalį ankstesnio *Ceseda* L. 213-2 straipsnyje nustatytais sąlygomis galėjo būti priimtas dėl užsieniečio, kuris tiesiogiai atvyko iš valstybės, 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašytos ir 1995 m. kovo 26 d. įsigaliojusios Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9; toliau – Šengeno konvencija), šalies, teritorijos, jeigu jis pateko į žemyninę šalies teritoriją neleistinai kirsdamas vidaus sausumos sieną ir buvo patikrintas dešimties kilometrų atstumu nuo šios sienos esančioje teritorijoje.
- 25 Tiesa, *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) teigimu, iš dalies pakeisto *Ceseda* L. 332-3 straipsnyje nepakartotos ankstesnio *Ceseda* L. 213-3-1 straipsnio nuostatos. Vis dėlto iš dalies pakeisto *Ceseda* L. 332-3 straipsnyje numatyta, kad sprendimas atsisakyti leisti atvykti į šalį gali būti priimtas atliekant patikrinimus prie vidaus sienų, kai Šengeno sienų kodekso III antraštinės dalies II skyriuje nustatytais sąlygomis laikinai atnaujinama šių sienų kontrolė.
- 26 Taigi ši taryba mano, kad reikia nustatyti, ar tokiu atveju trečiosios šalies piliečiui, tiesiogiai atvykstančiam iš valstybės, Šengeno konvencijos šalies, teritorijos į patvirtintą sienos perėjimo punktą ir neturinčiam leidimą atvykti į Prancūziją arba teisę joje būti pagrindžiančių dokumentų, gali būti atsisakyta leisti atvykti į šalį pagal Šengeno sienų kodekso 14 straipsnį, netaikant Direktyvos 2008/115.

- 27 Tokiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Kai [Šengeno sienų kodekso] III antraštinės dalies II skyriaus sąlygomis laikinai atnaujinama vidaus sienų kontrolė, ar atliekant patikrinimus prie vidaus sienos galima nuspręsti neįleisti užsieniečio, tiesiogiai atvykstančio iš valstybės, [Šengeno konvencijos] šalies, teritorijos, remiantis šio [kodekso] 14 straipsniu, kai Direktyva 2008/115 netaikoma?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 28 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Šengeno sienų kodeksas ir Direktyva 2008/115 turi būti aiškinami taip, kad valstybė narė, atnaujinti savo vidaus sienų kontrolę, gali priimti šio kodekso 14 straipsnyje nurodytą sprendimą atsisakyti leisti atvykti į šalį trečiosios šalies piliečiui, atvykstančiam į patvirtintą sienos perėjimo punktą, kuriame vykdoma tokia kontrolė, neprivalédama laikytis šios direktyvos.
- 29 Išimtiniais atvejais ir esant tam tikroms aplinkybėms pagal Šengeno sienų kodekso 25 straipsnį valstybei narei leidžiama laikinai atnaujinti visų savo vidaus sienų arba konkrečių jų ruožų kontrolę, jei kyla didelė grėsmė viešajai tvarkai arba vidaus saugumui šioje valstybėje narėje. Pagal šio kodekso 32 straipsnį, kai atnaujinama vidaus sienų kontrolė, *mutatis mutandis* taikomos atitinkamos to kodekso II antraštinės dalies, susijusios su išorės sienomis, nuostatos.
- 30 Taip yra taikomas Šengeno sienų kodekso 14 straipsnis, kuriame numatyta, kad trečiosios šalies piliečiui, neatitinkančiam visų šio kodekso 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų atvykimo sąlygų ir nepriklausančiam jo 6 straipsnio 5 dalyje nurodytoms asmenų kategorijoms, neleidžiama atvykti į valstybių narių teritoriją.
- 31 Vis dėlto primintina, kad trečiosios šalies pilietis, neteisėtai atvykęs į valstybės narės teritoriją ir esantis šioje teritorijoje, nors neatitinka atvykimo į ją, buvimo arba gyvenimo joje sąlygų, dėl šios aplinkybės joje yra neteisėtai, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/115. Taigi toks pilietis pagal jos 2 straipsnio 1 dalį, jei netaikoma šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalis, patenka į tos direktyvos taikymo sritį, o šiam buvimui atitinkamos valstybės narės teritorijoje netaikoma minimalios trukmės ar ketinimo pasilikti šioje teritorijoje sąlyga. Vadinasi, iš principo jam turi būti taikomi toje pačioje direktyvoje numatyti bendri standartai ir tvarka, norint jį išsiųsti, jei buvimas šalyje netampa teisėtas (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Arib ir kt.*, C-444/17, EU:C:2019:220, 37 ir 39 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 32 Taip yra ir tuo atveju, kai šis trečiosios šalies pilietis buvo sulaikytas sienos perėjimo punkte, jeigu šis punktas yra tos valstybės narės teritorijoje. Šiuo klausimu pažymėtina, kad asmuo gali būti atvykęs į valstybės narės teritoriją, nors dar nekirto sienos perėjimo punkto (pagal analogiją 2020 m. vasario 5 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Jūrininkų darbo pradžia Roterdamo uoste)*, C-341/18, EU:C:2020:76, 45 punktą).
- 33 Be to, pažymėtina, kad, pavyzdžiui, kai patikrinimai atliekami traukinyje nuo to momento, kai traukinys išvyksta iš paskutinės stoties, esančios valstybės narės, turinčios bendrą vidaus sieną su valstybe nare, kuri atnaujinasi savo vidaus sienų kontrolę, teritorijoje, iki to momento, kai traukinys atvyksta į pastarosios valstybės narės teritorijoje esančią pirmą stotį, patikrinimas traukinyje turi būti laikomas patikrinimu, atliekamu tokią kontrolę atnaujinusios valstybės narės teritorijoje esančiame sienos perėjimo punkte, nebent šios dvi valstybės narės susitaria kitaip. Iš tiesų šiame

- traukinyje patikrintas trečiosios šalies pilietis po šio patikrinimo privalės būti laikomas esančiu pastarosios valstybės narės teritorijoje, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 1 dalį.
- 34 Vis dėlto reikia pažymėti ir tai, kad pagal Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalį valstybėms narėms leidžiama išimties tvarka ir tam tikromis sąlygomis netaikyti šios direktyvos jų teritorijoje neteisėtai esantiems trečiųjų šalių piliečiams.
- 35 Pirma, pagal Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalies a punktą valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šios direktyvos, su sąlyga, kad laikomasi jos 4 straipsnio 4 dalyje nustatytų sąlygų, dviem konkrečiais atvejais, t. y. trečiosios šalies piliečiams, dėl kurių pagal Šengeno sienų kodekso 14 straipsnį priimtas sprendimas neleisti atvykti į šalį per valstybės narės išorės sieną, arba trečiosios šalies piliečiams, kurie buvo sulaikyti ar suimti dėl neteisėto tokios išorės sienos kirtimo ir kuriems vėliau nebuvo suteiktas leidimas ar teisė pasilikti toje valstybėje narėje.
- 36 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad šie du atvejai susiję tik su valstybės narės išorės sienos, kaip ji apibrėžta Šengeno sienų kodekso 2 straipsnyje, kirtimu, todėl jie nesusiję su Šengeno erdvei priklausančių valstybių narių bendros sienos kirtimu, net jeigu šios sienos kontrolė pagal šio kodekso 25 straipsnį buvo atnaujinta dėl didelės grėsmės viešajai tvarkai arba vidaus saugumui šioje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Arib ir kt.*, C-444/17, EU:C:2019:220, 45 ir 67 punktus).
- 37 Vadinasi, kaip pažymėta generalinio advokato išvados 35 punkte, pagal Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalies a punktą valstybė narė, atnaujinusi savo vidaus sienų kontrolę, negali nukrypti nuo šioje direktyvoje numatytų bendrų standartų ir tvarkos, siekdama išsiųsti iš šalies trečiosios šalies pilietį, sulaikytą be galiojančio leidimo gyventi šalyje dokumento viename iš šios valstybės narės teritorijoje esančių sienos perėjimo punktų, kuriuose vykdoma tokia kontrolė.
- 38 Antra, nors pagal Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalies b punktą valstybėms narėms leidžiama netaikyti šios direktyvos trečiųjų šalių piliečiams, kurie grąžinami pagal nacionalinę teisę vykdamas baudžiamosios teisės sankciją, jų grąžinimas yra baudžiamosios teisės sankcijos taikymo pasekmė arba jiems taikomos ekstradicijos procedūros, konstatuotina, kad tokio atvejo nėra nurodyta pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje.
- 39 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, pirma, kad valstybė narė, atnaujinusi savo vidaus sienų kontrolę, gali *mutatis mutandis* taikyti Šengeno sienų kodekso 14 straipsnį ir V priedo A dalies 1 punktą trečiosios šalies piliečiui, sulaikytam be galiojančio leidimo gyventi šalyje dokumento patvirtintame sienos perėjimo punkte, kuriame vykdoma tokia kontrolė.
- 40 Antra, jeigu šis sienos perėjimo punktas yra atitinkamos valstybės narės teritorijoje, ši valstybė narė bet kuriuo atveju turi užtikrinti, kad dėl tokio ankstesniame šio sprendimo punkte nurodytų nuostatų *mutatis mutandis* taikymo nebūtų pažeisti Direktyvoje 2008/115 numatyti bendri standartai ir tvarka. Tokios išvados negali pakeisti aplinkybė, kad dėl šios atitinkamai valstybei narei tenkančios pareigos iš esmės negalima veiksmingai priimti sprendimo atsisakyti leisti atvykti į šalį trečiosios šalies piliečiui, atvykstančiam prie kurios nors jos vidaus sienos.
- 41 Dėl reikšmingų šios direktyvos nuostatų visų pirma primintina, jog iš Direktyvos 2008/115 6 straipsnio 1 dalies matyti, kad dėl kiekvieno neteisėtai valstybės narės teritorijoje esančio trečiosios šalies piliečio, nepažeidžiant šio straipsnio 2–5 dalyse numatytų

- išimčių ir griežtai laikantis šios direktyvos 5 straipsnyje nustatytų reikalavimų, turi būti priimtas sprendimas grąžinti, kuriame iš tos direktyvos 3 straipsnio 3 punkte minimų trečiųjų šalių turi būti nurodyta ta, į kurią jis turi būti išsiųstas (2022 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Išsiuntimas – Medicininės kanapės)*, C-69/21, EU:C:2022:913, 53 punktas).
- 42 Trečiosios šalies piliečiui, dėl kurio priimtas toks sprendimas grąžinti, pagal Direktyvos 2008/115 7 straipsnį dar turi būti nustatytas ir tam tikras terminas savanoriškai išvykti iš atitinkamos valstybės narės teritorijos. Pagal šios direktyvos 8 straipsnį priverstinis išsiuntimas galimas tik kraštutiniu atveju, nepažeidžiant jos 9 straipsnio, pagal kurį valstybės narės įpareigojamos atidėti išsiuntimą jame nurodytais atvejais (2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas)*, C-808/18, EU:C:2020:1029, 252 punktas).
- 43 Be to, iš Direktyvos 2008/115 15 straipsnio matyti, kad neteisėtai šalyje esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymas gali būti taikomas tik tam tikrais konkrečiais atvejais. Taigi, kaip pažymėta generalinio advokato išvados 46 punkte, pagal šį straipsnį nedraudžiama taikyti šiam piliečiui sulaikymo priemonės, kol laukiama jo išsiuntimo iš šalies, jeigu jis kelia tikrą, tuo metu esančią ir pakankamai didelę grėsmę viešajai tvarkai arba vidaus saugumui, su sąlyga, kad šis sulaikymas atitinka šios direktyvos 15–18 straipsniuose nustatytas sąlygas (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 2 d. Sprendimo *Stadt Frankfurt am Main*, C-18/19, EU:C:2020:511, 41–48 punktus).
- 44 Pagal Direktyvą 2008/115 valstybėms narėms taip pat neatimta galimybė laisvės atėmimo bausmę skirti už kitų nusikalstamų veikų nei tos, kurios susijusios tik su neteisėtu atvykimu, padarymu, įskaitant atvejus, kai šioje direktyvoje numatyta grąžinimo procedūra dar nėra baigta. Todėl pagal minėtą direktyvą nedraudžiama sulaikyti arba suimti neteisėtai šalyje esančio trečiosios šalies piliečio, kai tokios priemonės priimamos įtarus, jog minėtas pilietis padarė nusižengimą, kitoki nei paprastas neteisėtas atvykimas į nacionalinę teritoriją, t. y. nusižengimą, galintį kelti grėsmę viešajai tvarkai arba vidaus saugumui atitinkamoje valstybėje narėje (2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Arib ir kt.*, C-444/17, EU:C:2019:220, 66 punktas).
- 45 Vadinas, priešingai, nei teigia Prancūzijos vyriausybė, Direktyvoje 2008/115 numatytų bendrų standartų ir tvarkos taikymas prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytu atveju nėra toks, dėl kurio būtų neįmanoma palaikyti viešosios tvarkos ir užtikrinti vidaus saugumo, kaip tai suprantama pagal SESV 72 straipsnį.
- 46 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į prejudicinį klausimą reikia atsakyti: Šengeno sienų kodeksas ir Direktyva 2008/115 turi būti aiškinami taip, kad *mutatis mutandis* taikydama šio kodekso 14 straipsnį valstybė narė, atnaujinusi savo vidaus sienų kontrolę, gali priimti sprendimą atsisakyti leisti atvykti į šalį trečiosios šalies piliečiui, atvykstančiam į jos teritorijoje esantį patvirtintą sienos perėjimo punktą, kuriame vykdoma tokia kontrolė, su sąlyga, kad siekdama išsiųsti šį pilietį iš šalies ji taiko jam šioje direktyvoje nustatytus bendrus standartus ir tvarką.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 47 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) ir 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse

turi būti aiškinami taip:

mutatis mutandis taikydama šio reglamento 14 straipsnį valstybė narė, atnaujinusi savo vidaus sienų kontrolę, gali priimti sprendimą atsisakyti leisti atvykti į šalį trečiosios šalies piliečiui, atvykstančiam į jos teritorijoje esantį patvirtintą sienos perėjimo punktą, kuriame vykdoma tokia kontrolė, su sąlyga, kad siekdama išsiųsti šį pilietį iš šalies ji taiko jam šioje direktyvoje nustatytus bendrus standartus ir tvarką.

Parašai.